

**МИСТЕЦЬКІ ВЗАЄМИНИ МИКОЛИ ЛИСЕНКА ТА
 МОДЕСТА МЕНЦИНСЬКОГО КРІЗЬ ПРИЗМУ
 ЕПІСТОЛЯРІЮ**

Лариса МАРКУЛЯК,

Чернівецький національний університет
 імені Юрія Федьковича, Чернівці (Україна)
 leonfreeman777@gmail.com

**ARTISTIC RELATIONS BETWEEN MYKOLA LYSENKO
 AND MODEST MENCINSKY THROUGH A PRISM
 OF EPISTOLARY**

Larysa MARKULYAK,

Chernivtsi National University
 named after Yuriy Fed'kovych, Chernivtsi (Ukraine)

Маркуляк Лариса. Взаимоотношения в сфере искусства Николая Лысенко и Модеста Менцинского посредством эпистолярия. В статье проанализированы взаимоотношения в сфере искусства двух выдающихся украинских деятелей культуры – Николая Лысенко и Модеста Менцинского посредством эпистолярия. Автор делает выводы, что эти эпистолярные диалоги насыщены разнообразными темами. Здесь можно встретить строчки, которые касаются личных проблем, с которыми Н. Лысенко тонко делится со своим адресатом. Однако, самыми важными темами в эпистолярии мы находим общеукраинские культурологические вопросы, актуальные и сегодня.

Ключевые слова: эпистолярый, эпистолярный диалог, биография, культура, взаимоотношения в сфере искусства, деятели культуры, творческий потенциал, общественно-политическая жизнь, культурное пространство.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими завданнями. Епістолярій відомих культурних діячів – це такий універсальний жанр, перед яким стираються всілякі кордони. Ти наче переміщуєшся в часі і мимоволі стаєш співрозмовником, учасником усіх подій, до яких начебто й ти причетний. Ти вступаєш у дискусію, співпереживаєш і радощам, і трагедіям – усьому тому, що важливе в житті автора листів. Одна із яскравих дослідників епістолярного жанру М. Коцюбинська слушно зазначає: “Листи виявляють – спонтанно, незаплановано, в чистому вигляді – справжню суть людини, зокрема людини творчої – письменника, митця. Виявляють його уподобання, його святощі, не приховуючи відтінків, внутрішніх суперечностей, набагато повніше й автентичніше, ніж інші вияви літературно-публіцистичного висловлювання, значно більшою мірою підвладні ситуації, умовностям, табу, зумовлені певними завданнями тощо”¹.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. З огляду на те, що Україна не мала своєї державності, що існувало безліч заборон у вигляді різноманітних указів та циркулярів, саме “в листах українських діячів порушувався надзвичайно широкий спектр суспільно-політичних проблем (подекуди відтісняючи на задній план моменти особисті), адже бракувало трибуни для висловлення і вільного обговорення їх”. Листи діячів української культури к. XIX –поч. XX ст. становлять “дуже репрезентативні й змістовні епістолярні масиви, без яких годі збагнути український історико-літературний процес, інтелектуальні й мистецькі обрії української культури”². Тим

важливішим є сьогодні питання повернення епістолярної спадщини митців у сучасний культурний простір.

Епістолярії діячів української культури стали предметом зацікавлення не одного покоління літературознавців, мовознавців, культурологів. Над проблемою теорії епістолярного жанру працювали зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема, Брюгген В., Гладкий В., Єлістратова А., Кузьменко В., Кухарський Г., Лотман Ю., Ляхова Ж., Малахова А., Мірошніченко Л., Скварчинська С., Ткачівський В. Дослідники розглядають листи і як провідний засіб комунікації, і як джерело історико-культурної інформації. Активними науковими пошуками в цій царині виокремлюється М. Коцюбинська, яка системно й послідовно намагалась простежити динаміку листування українських письменників, діячів культури, зосередила увагу на найважливіших питаннях, які порушувалися в епістолярії, визначила домінуючі риси епістолярної спадщини багатьох письменників. Крім цього, дослідниця опублікувала чималу кількість малознаних письменницьких листів, що слугують ілюстрацією не лише особистого життя їх авторів, але й дають ключ до розуміння культурно-історичної епохи, в яку жив той чи той адресант. Про діалогічність епістолярію знаходимо цікаві міркування у працях відомого мовознавця та літературознавця Ю. Шевельова, який переконаний в тому, що лист за своєю природою є “автопортретом автора”.

Метою нашої наукової розвідки є осмислення епістолярних діалогів визначних постатей в історії української культури Миколи Лисенка та Модеста Менцинського, адже саме листи виступають цінним джерелом для глибшого вивчення життєпису митців, фіксують мисте-

¹ Кочубынс'ка Мухайлына. Lysty i ljudy: Rozdumy pro epistoljarnu tvorčhist' [Reflections on creativity], K.: Duh i litera, 2009, P. 57.

² Ibid., P. 26.

цькі здобутки і втрати, злети і падіння.

Виклад основного матеріалу дослідження. М. В. Лисенко – блискучий композитор, піаніст та диригент, основоположник української професійної музики – ніколи не обмежувався лише вдосконаленням фахової майстерності. Для нього надзвичайно важливо було представити не лише українське музичне мистецтво, а й весь національний різножанровий культурно-мистецький пласт в європейський простір. Цій справі композитор присвятив усю свою музичну, педагогічну, громадську діяльність. Епістолярна ж спадщина М. Лисенка ще раз посвідчує, як переймався митець українською культурою, впевнено налагоджував зв'язки між культурними діячами Наддніпрянської та Надністрянської України. Зрештою, Микола Лисенко є тією особистістю, яка всією своєю творчістю (зосібна й епістолярною) та культурно-просвітницькою діяльністю утверджувала ідею соборності України. Композитор створив своєрідний прецедент у нашій культурі (його великим попередником у цьому став, безперечно, Тарас Шевченко!): вивів українське мистецтво поза межі своєї, не своєї батьківщини, оприявнивши цілому світові самотність народного мелосу, а також багатющі можливості з'яви і входження українського модерного мистецтва в європейський культурний простір. Цьому сприяли величезний талант, а також самовіддана праця не лише на терені музичного мистецтва, але й щоденна кропітка діяльність у громадському житті на славу й звиятку української справи.

М. Лисенко впродовж свого життя листувався з багатьма визначними особистостями, серед яких – І. Франко, М. Коцюбинський, Ф. Колесса, М. Старицький, О. Огоновський, Г. Маркевич, М. Садовський, Ф. Красицький та багато інших музикантів, письменників, художників, громадських діячів, які своєю активною сподвижницькою працею, національною позицією сприяли поширенню української культури далеко за межі Російської та Австро-Угорської імперій. Усі без винятку епістолярні діалоги М. Лисенка, дбайливо зібрані у ювілейному виданні, “сповнені неповторного аромату (епохи, середовища, людської індивідуальності), багатозначні, непередбачувані, як кожне поліфункціональне межове явище, що живиться від різних джерел і виборює своє – осібне – місце в царині людського духу”³.

У статті М. Рильського “Про листи Миколи Лисенка”, включеній упорядниками до ювілейного видання “Микола Лисенко. Листи”, поет зауважив, що “... листування таких людей, як Лисенко, має історичну й громадську вагу. Ми загалом небагаті на меморіальну та епістолярну літературу... Не одна сторінка минулого, що про нього багато хто має лиш загальне і не завжди ясне уявлення, розкриється в цій книзі, матеріал якої дбало зібрав син великого композитора Остап Миколайович Лисенко. Перед оком читачів... устане, як жива постать дорогого всім нам Миколи Віталійовича, виникнуть картини минулого, яке треба знати кожному, хто бореться за майбутнє”⁴. Автор статті безумовно має рацію, коли говорить про величезну історичну та громадську цінність людських документів, поданих у цій кни-

зі⁵.

Особливе місце у загальній кореспонденції Миколи Лисенка посідають листи до Модеста Менцинського – українського оперного співака зі світовим іменем. Визначний композитор та музикознавець Станіслав Лядкевич у спогадах про Модеста Менцинського зазначив: “Немає сумніву в тому, що серед драматичних тенорів, які будь-коли існували на Україні і за її межами, які вражали сучасників своїм високим мистецтвом, Модестові Менцинському належить одне з перших місць”⁶.

Модест Менцинський народився в с. Новосілки Перемишльського повіту (нині – Великі Новосілки Мостиського району Львівської області) в родині священика. Освіту здобував спочатку в Дрогобицькій, а через шість років – у Самбірській гімназії. У 1896 р. юнак стає студентом теології Львівської духовної семінарії, проте через залюбленість у музику після третього курсу залишає навчання. Починається новий етап у його житті, цілковито пов'язаний з музикою. Спочатку це було навчання у консерваторії Франкфурта-на-Майні, де він брав уроки вокалу у відомого педагога, професора Юліуса Штокгаузена. Після навчання почався блискучий злет його вокального виконавського мистецтва. З 1904 по 1910 рр. М. Менцинський працює солістом Шведської Королівської Опери в Стокгольмі, а з 1910 по 1926 рр. – постійним солістом Опери в Кьольні. У цей «золотий час» свого мистецького утвердження співак дуже багато гастролював Європою, на своїх концертах постійно виконував українську музику. Перший музичний звукозапис гімну «Ще не вмерла...» був зроблений співаком у м. Кьольн в 1910 році.

Листування Миколи Лисенка з Модестом Менцинським тривало з 1903 по 1911 рр. Вже в своєму першому листі до співака, датованому 9 грудня 1903 р., М. Лисенко висловлює вдячність за участь в ювілейних заходах, які були зініційовані львівською громадськістю з нагоди 35-літньої творчої діяльності композитора. Оскільки сам ювіляр був відсутній на концерті, то шкодує, що “не мав нагоди особисто пізнати Вас, високоповажного Добродія, (М. Менцинського – Л. М.) такого великого, знаменитого співця-митця, яким уявляю Вас з розвідок земляків, що мали нагоду чути Вас”⁷. Шанобливий тон цього листа виказує сердечне, тепле ставлення композитора до М. Менцинського, про творчі здобутки якого М. Лисенко дізнавався переважно з рецензій та відгуків у пресі. Композитор має надію на особисте знайомство зі співаком, запрошує його до Києва, “на Вкраїну чи загалом в Росію”.

Дуже плідним для їхніх листовних діалогів виявився 1904 рік, упродовж якого М. Лисенко пише декілька листів до Модеста Менцинського. Це листи, в яких Микола Віталійович постає як людина, що вболіває за українську справу. Цілком природно, що своїм листовним візаві М. Лисенко обирає саме М. Менцинського, адже співак пропагує українське мистецтво в Європі. Лист М. Лисенка, датований 7 травня 1904 року, написано у Чернівцях, адже композитор перебував тут кілька днів на запрошення “Буковинського Бояна”. Буковина вшановувала 35-літній творчий ювілей композитора, і М. Лисенко ділиться своїми враженнями від репетицій до

³ Ibid., P. 12.

⁴ Ryl's'kyj Maksym. Pro lysty Mykoly Lysenka [About lists of M. Lysenko], K.: Muzychna Ukrai'na, 2004, P. 11.

⁵ Ibid., P. 14.

⁶ Ljadkevych Stanislav. Jomu належить' odne z pershyh mis' [He is one of the best], Kyi'v: Vydavnytvo “Rada”, 1995, P. 46.

⁷ Lysenko Mykola. Lysty, Mykola Lysenko [Lists of Mykola Lysenko], Kyi'v: Muzychna Ukrai'na, 2004, P. 379.

концерту. Загалом задоволений підготовкою до урочистостей, митець усе ж критикує військовий оркестр, який мав би виконувати роль симфонічного. За словами М. Лисенка, він *“не витримує жодної критики”*. У листі знаходимо також подячні рядки за те, що М. Менцинський рекламує в далекій Німеччині вокальні твори М. Лисенка, зокрема солоспів на вірші Тараса Шевченка *“Гетьмани, гетьмани”*. Композитор цікавиться, *“як же німці прийняли музику? Чи вони її втямили?”*⁸. У цьому ж листі простежуємо бажання М. Лисенка разом з М. Менцинським *“вкупі інтерпретувати українські твори, коли б, приміром, у Відні довелось демонструвати хори й солоспіву”*⁹. Це бажання, на жаль, залишилося не втіленим.

Концертуючи Галичиною, М. Менцинський завжди виконував твори М. Лисенка. Про бездоганне їхнє прочитання та інтерпретацію у своїх спогадах згадує С. Людкевич: *«...до Менцинського у нас в Галичині ніхто не вмів виконувати твори Лисенка. Це пояснювалося насамперед відсутністю у співаків відповідної німецької школи, якою володів Лисенко... Лише Модест Менцинський показав нам, як слід виконувати романси Лисенка»*¹⁰. Шкода, але у виконанні М. Менцинського свої вокальні твори М. Лисенкові не довелося почути: він дізнався про творчі успіхи М. Менцинського з рецензій на виступи, а також з особистих вражень знайомих, котрим пощастило побувати на концертах співака.

Ще один лист композитора до співака написаний через одинадцять днів після попереднього, 18 травня 1904 року, теж у Чернівцях, в господі професора С. Смаль-Стоцького. Дізнавшись про успішні гастролі М. Менцинського Європою, під час яких співак виконував українські народні пісні, а також твори самого М. Лисенка, композитор висловлює вдячність за *“патріотичний вчинок”*, адже *“Ви серед чужого люду пропагуєте наші національні співи і мою почасти творчість”*¹¹.

З листа довідуємося, що М. Лисенко глибоко шанував талант співака і мріяв відвідати його концерти: *“Здається б, за сотки миль би поплинув, аби почути чудове виконання родинних мелодій!..”*¹². У цьому ж листі М. Лисенко повідомляє свого листовного візаві про смерть М. Старицького, а це, на думку композитора, *“втрата для нашої української літератури, де й без того обмаль людей, неомірна! Молодих сил немає, а старі сходять з кону...”*¹³. З цих рядків видно, як переймався композитор різними гранями літературного життя, як тонко відчував усі проблеми української громади.

Взаємне листування обох митців – композитора та співака – засвідчує небайдуже ставлення до української літератури, зокрема до перекладу. Саме переклад, на тверде переконання композитора і його адресата, може стати містком між різними культурами, своєрідним пропагуванням своєї, української культури. Такі можливос-

ті у Модеста Менцинського були, адже він на той час виступав постійним солістом Шведської Королівської Опери в Стокгольмі, часто здійснював гастрольні поїздки Європою. М. Лисенко обстоює необхідність пропагування української культури на Заході. У листі від 16.VI.1904 р. до свого листовного візаві композитор зазначає, що *“пропаганда в Європі і в Слов'яниці української творчості є річ дуже-дуже важка, і для нас, малої, пригнобленої нації, вельми корисна”*¹⁴. Доручати цю важливу місію, на думку М. Лисенка, можна тільки справжнім літераторам: *“В справі пропаганди серед широкої публічності у Відні, приміром, я цілком поділяю Ваш погляд: переклад текстів українських пан доктор Іван Франко зробив би знаменито, але ж чи відомо Вам, що в Росії Закон 1876 р. забороняє переклади з українського на всі можливі мови, для того і видати ці переклади в Росії неможливо”*¹⁵. Глибоко розуміючи ганебну сутність спеціального указу (Емського), згідно якого заборонялися переклади з української мови і на українську, у листі від 18 травня 1904 року композитор з бо-лем зазначає: *“...коли б українські співи були перекладені на європейські мови, то вони мали б поширення й знання, відповідне їх вартості. Але ж у цій варварській (Російській імперії – Л. М.) державі не вільно жодних перекладів з українського й на українське робити. Спеціальний закон 1876 року заборонив усякі переклади. Це зроблено, звичайно, в меті душити й задушити продукцію українську літературну, бо й найосвіченіших народів літератури не виживають з самих оригінальних творів, лише черпають життя з сусідніх літератур. Для того й закон 1876 р. виданий, щоб українська література не жила, а задихалася поволі”*¹⁶. Як видно з листа, М. Лисенко добре розуміє важливість перекладів творів української літератури іншими європейськими мовами. До речі, ця думка композитора виявилась лейтмотивом цілого листа до Івана Франка від 14 жовтня 1904 р., в якому композитор підкреслює вболівання М. Менцинського за те, що *“наша пісня, наша творчість музикальна не може в європейськiм суспільствi доти ширитись й пропагуватись, доки тексти до музики не будуть перекладені на німецьку, французьку й інші мови и видані в цих мовах”*¹⁷. Лист потверджує, наскільки важливою для обох митців – композитора та співака – була ця тема, адже до неї вони поверталися в епістолярних діалогах не один раз, і тому *“в один голос зійшлися на Вашому (тобто Франковому – Л. М.) мистецтві чудово перекласти на німецьку мову твори вокальні хоч би до тексту Шевченкового, на які у мене переважно й компонована музика”*¹⁸. Композитор переконаний у тому, що така праця *“нагло потрібна для нашого пробиття на естради європейські”*¹⁹. На перший погляд видається досить дивним, що в листах двох музикантів обговорюються літературні питання. Насправді ж це не суто

⁸ Ibid., P. 383.

⁹ Ibid., P. 383.

¹⁰ Ljudkevych Stanislav. Jomu належить одне з перших misc ..., op. cit., P. 45.

¹¹ Lysenko Mykola. Lysty, Mykola Lysenko ..., op. cit., P. 383.

¹² Ibid., P. 384.

¹³ Ibid., P. 84.

¹⁴ Ibid., P. 386.

¹⁵ Ibid., P. 386.

¹⁶ Lysenko Mykola. Lysty, Mykola Lysenko ..., op. cit., P. 386

¹⁷ Ibid., P. 390.

¹⁸ Ibid., P. 390.

¹⁹ Ibid., P. 390.

літературні, фахові питання: це питання виведення української культури з тенет національного самолюбвання та хуторянської обмеженості.

До постаті Т. Шевченка у листуванні зі співаком композитор звертається й тоді, коли переймається підготовкою до проведення урочистого відзначення 50-х роковин смерті Кобзаря. В листі від 29 листопада 1910 р. читаємо: “На цей концерт мають прибути гості й депутатії з Галичини й других Слов’янських земель. Через те в концерті сьому мусять виступати найкращі сили музичні, вокальні і драматичні. Комітет, що склався з членів Київського Українського Клубу, звертається до Вас, Вельмишановний Добродію, в цій справі з уклінним проханням – скрасити Вашою участю цей урочистий концерт”²⁰. Цей лист чи не єдиний в кореспонденції до М. Менцинського, який не є суто особистим, а радше діловим. Проте, хоч лист підписаний, крім М. Лисенка, ще вісьмома членами Київського Українського Клубу, стиль його виказує, що його автором є М. Лисенко. Проросійська преса друкувала абсурдні повідомлення про нібито підготовку нападу австрійського війська на Росію, щоб відбити Україну, а різноманітні українські заходи цьому сприятимуть²¹. Тому Київський Український Клуб відмовився від проведення Шевченківського свята.

Впадає в око вміння Миколи Лисенка поєднувати особисті враження від майстерного виконання різножанрових музичних творів співаком, добору репертуару для виконання із загальноукраїнськими важливими питаннями, якими композитор постійно переймався. Насамперед, це виведення української культури в європейський простір. З властивою йому шляхетністю автор листа підкреслює творчий потенціал Модеста Менцинського, який може стати потужним арсеналом для пропаганди української музичної культури в Європі та в цілому світі. При цьому він радить співакові разом “з артистичною діяльністю злучити і патріотичну пропаганду хоча б почасти, де можливо, прислуга тая була вельми висока”²². Композитор слушно зауважує, що українці не вміють себе репрезентувати в світі: “Ми уміємо себе замовчати, а висвітити ні”²³.

Кореспонденція М. Лисенка показує, наскільки композитор тішиться з успіхів славетного земляка. Стежачи за концертною діяльністю співака, митець майже в кожному листі до М. Менцинського пише про це. Зокрема, у листі від 12/25 вересня 1904 р. знаходимо рядки: “...ім’я Ваше славне і на новім кону здобуде висока артистичне узнання для нашої спільної слави в пантеоні русько-українських діячів – мужів високої штуки”²⁴. Як бачимо, успіхи окремого митця, на думку Миколи Лисенка, є загальноукраїнським успіхом (“русько-українським”), адже творчість навіть одного співака, відомого в Європі, може зацікавити культурою поневоленої нації, якою на той час була українська, вивести її на рівень розвинених культур. Такі думки, закарбовані в листі сто років тому, набувають актуальності й у наш час, адже дуже довго чимало імен культурних діячів входило в реєстр заборонених, тому їхня популяризація була просто неможливою.

Принагідно хочемо звернути увагу на “обрамлення” в листах: на звертання та кінцівки. Всі вони надзвичайно теплі, тут знаходимо шляхетні привітання, щирі побажання. Так, лист від 18 травня 1904 року автор завершує так: “З великим задоволенням розмовився з Вами. Дуже, дуже втішатись буду, коли знов почую Вашу славу, а враз і нашу загальну, про поширення нашої пісні, співів, значних вокальних речей серед світлої публічності європейської”²⁵. Бачимо, наскільки переплетене особисте із загальноукраїнським. Це допомагає вималювати не лише “автопортрет автора” (Юрій Шерех), але також і його листовного візаві. Видно, наскільки дорогою і важливою людиною є для М. Лисенка Менцинський, з яким, на превеликий жаль, у житті йому так і не довелося зустрітись.

Висновки й перспективи подальших розвідок. Як бачимо, в епістолярних взаєминах М. Лисенка та М. Менцинського виявлені фактично всі тематичні аспекти величезного епістолярного масиву композитора. Тут можна знайти рядки, які стосуються особистих проблем, з якими він делікатно ділиться зі своїм адресатом. Проте найбільше сторінок в листах, що рясніють уболіваннями за українську культуру. М. Лисенко не просто загострює свій пильний погляд на тому чи тому аспекті, але й намагається дати на них відповідь, а дуже часто навіть знаходить шляхи вирішення здавалося б надзвичайно важких завдань. Перед нами постає людина, наділена аналітичним розумом. Цікаво спостерегти, що адресат композитора цілком переймається тими питаннями, які піднімає М. Лисенко. Можемо зробити висновок, що листи композитора до М. Менцинського – явище не випадкове. Хоч їхнє очне знайомство так і не відбулося, проте з листування стає зрозумілим, наскільки ці дві мистецькі душі споріднені. В особі Модеста Менцинського Микола Лисенко знайшов “свого” адресата, якому беззастережно звиряв усі наболілі сокровенні думки. І хоча в житті композиторові і співакові так і не довелося зустрітись, їхні листовні діалоги насичені таким глибоким, різнобарвним, поліфонічним змістом, що іноді в живому спілкуванні цього досягнути неможливо. Це унікальний випадок епістолярних взаємин двох великих українців, які надзвичайно подбали про славу української музики в світі, збагатили Європу музичною культурою свого народу.

Markuliak Larysa. Artistic Relations Between Mykola Lysenko and Modest MENCINSKY Through a Prism of Epistolary. The article analyzes the artistic relations of two outstanding Ukrainian cultural figures – Mykola Lysenko and Modest MENCINSKY – through the prism of their correspondence. The author concludes that the epistolary dialogues full of different topics. Here you can find lines that relate to personal problems, with which M. Lysenko delicately shares with his addressee. However, the most important topics in the correspondence turned out to be all-Ukrainian cultural issues, which are still relevant today. However, more pages in the letters are full of emotions for Ukrainian culture. N. Lysenko not only sharpens his gaze on this or that aspect, but also tries to give an answer to them, and very often even finds ways to solve seemingly extremely difficult tasks. We are facing a man endowed with an analytical mind. It is interesting to observe that the addressee of the composer is completely imbued with these

²⁰ Ibid., P. 444.

²¹ Ibid., P. 452.

²² Ibid., P. 386.

²³ Ibid., P. 386.

²⁴ Ibid., P. 389.

²⁵ Ibid., P. 384.

questions, which M. Lysenko raises. We can conclude that the letters to the composer M. Mentsinsky – the phenomenon is not accidental. Although their personal acquaintance did not happen, however, it becomes clear from correspondence how much these two artistic souls are related. In the person of Modest Mentsinsky, Nikolai Lysenko found his "own" addressee, who unconditionally checked all the sore inner thoughts. And although the composer and the singer never had to meet in life, their written dialogues are full of such deep, colourful, polyphonic content, sometimes it is impossible to achieve this in live communication. This is a unique case of the epistolary relations of two great Ukrainian ones, who took great care of the glory of Ukrainian music in the world, enriched Europe with the musical culture of their nation.

Key words: *epistolary, epistolary dialogue, biography, culture, artistic relations, cultural figures, creative potential, socio-political life, cultural space.*

Маркуляк Лариса – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Автор близько 50 наукових та навчально-методичних праць. Наукові інтереси: культурологія, мистецтвознавство, історія української літератури (40-50-х рр. XX ст.), методика викладання української літератури.

Markulyak Larysa – Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature of Chernivtsi National University named after Yuri Fedkovych. The author of about 50 scientific and educational-methodical works. Scientific interests: cultural studies, art history, Ukrainian literature (40-50s of the 20th century), methodology of teaching Ukrainian literature.

Received: 26.05.2017

Advance Access Published: June, 2017

© L. Markulyak, 2017